filo ve rent a car

TÜM OTO KİRALAMA VE MOBİLİTE KURULUŞLARI DERNEĞİ YAYIN ORGANI

TOKKDER
TÜM OTO KİRALAMA VE MOBİLİTE KURULUŞLARI DERNEĞİ

KASIM-ARALIK 2024
SAYI: 137

member of Leaseurope

Sürdürülebilir Mobilite İçin Yenilikçi Çözümler Sunuyoruz

Hakan TİFTİK
Borusan Otomotiv İcra Kurulu Başkanı

2025 Bütçe Varsayımları Ve Ekonomik Görünüm & Piyasalar

Erkin ŞAHİNÖZ
Stratejik Yönetim Danışmanı, ErkinŞahinöz Akademi Kurucusu, ABD Merkez Bankası FED Eski Araştırma Direktörü

içindekiler

RÖPORTAJ

08

Hakan TİFTİK
Borusan Otomotiv İcra Kurulu Başkanı

Sürdürülebilir Mobilite İçin Yenilikçi Çözümler Sunuyoruz

MAKALE

24

Duygu TURGUT
Esin Avukatlık Ortaklığı

Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Defter Tutma Yükümlülüğü

MAKALE

38

Recep BIYIK
PwC Türkiye Mevzuat, Eğitim ve Araştırma Başkanı

Sadakat Kart Uygulamalarında Katma Değer Vergisi Matrahı

MAKALE

12

Erkin ŞAHİNÖZ
Stratejik Yönetim Danışmanı, ErkinŞahinöz Akademi Kurucusu, ABD Merkez Bankası FED Eski Araştırma Direktörü

2025 Bütçe Varsayımları Ve Ekonomik Görünüm & Piyasalar

RÖPORTAJ

28

Yiğit ARAS
Sixt Rent a Car
Genel Müdürü

Kiralama Şirketleri Çevresel Sürdürülebilirliğin Önemli Bir Paydaşı

MAKALE

50

Av. Dr. Nazım Can IŞIKTAÇ
IŞIKTAÇ&ATABAY
Hukuk Bürosu

Otomotiv Kiralama Sektörü Açısından Tahkim

RÖPORTAJ

22

Türkay OKTAY
Ayvens Türkiye
Genel Müdürü

Sürdürülebilir Mobilite Anlayışını Yaygınlaştırmayı Hedefliyoruz

MAKALE

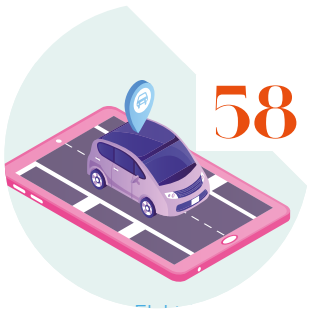

32

Hakan GÜZELOĞLU
KPMG Türkiye Ortak, YMM
Finansal Vergi Hizmetleri

Girişim Sermayesi Fonu Uygulamaları

ARAŞTIRMA

58

Arval Mobility Observatory 2024 Yılı Mobilite ve Filo Barometresi Araştırması

Otomotiv Kiralama Sektörü Açısından Tahkim

Av. Dr. Nazım Can IŞIKTAÇ

IŞIKTAÇ&ATABAY Hukuk Bürosu,
İstanbul, Türkiye, isiktac@isiktac.av.tr

Tahkim, taraflar arasındaki uyuşmazlığın milli mahkemeler yerine hakem olarak anılan kişi veya kişilerce kesin ve bağlayıcı olarak karara bağlanmasıdır. Tahkim, mahkeme yargılamasına bir alternatif olarak karşımıza çıkmaktadır. Tahkim yargılaması hakem olarak anılan tarafsız ve bağımsız kişiler tarafından yapılmaktadır. Hakem kararları kesindir ve yabancılık unsuru taşımayan hakem kararları doğrudan icra edilebilmektedir.

Tahkim kararlarına karşı kanun yolu kapalıdır. Tahkim kararlarına karşı sadece iptal davası açılabilecektir. İptal davası sebepleri de oldukça sınırlıdır ve hakem kararları nadiren iptal edilmektedir.

Tahkim, mahkemelere nazaran daha kaliteli bir yargılama taahhüt etmektedir. Ayrıca, birçok tahkim kuralı çeşitli adlar altında hızlandırılmış usuller sunmaktadır. Hızlandırılmış usullerin tercih edilmesi halinde tahkim yargılaması mahkeme yargılamasına nazaran çok daha hızlı sonuçlanabilmektedir.

Hızlandırılmış usullere örnek olarak İstanbul Tahkim Merkezi'nin Seri Tahkim Kurallarını örnek gösterebiliriz. Bu kurallar uyarınca 5.000.000 TL'nin altındaki ihtilaflar seri tahkim usulüne tabi olacaktır ve yargılama tek hakemli olarak 3 ay içerisinde çözülecektir. 3 ay içerisinde kesin karar verilmesi, en az 3-4 yıl sürmesini beklediğimiz mahkeme yargılamasına nazaran, tahkimin önemli bir avantajıdır. Kısa yargılama süresi, hakkın hızla temini açısından hukuki bir yarar sağladığı gibi paranın değerini koruması ve ihtilaf konularının nakit akışını bozmaması açısından finansal bir yarar da sağlamaktadır.

Tahkimden yararlanmak için ne yapmak gerekir?

Tarafların tahkime başvurabilmesi için aralarında bir tahkim anlaşması olması gerekmektedir. Tahkim anlaşması, taraflar arasında yapılmış ayrı bir anlaşma olabileceği gibi taraflar arasındaki asıl sözleşmeye eklenmiş bir madde (tahkim klozu veya tahkim şartı) olarak da yapılabilir. Tahkim anlaşması ihtilaf doğmadan önce veya ihtilaf doğduktan sonra yapılabilir. Uygulamada tahkim anlaşması ağırlıklı olarak taraflar

arasındaki asıl sözleşmeye eklenmiş bir tahkim klozu olarak karşımıza çıkmaktadır. Zaman bakımından en sık karşılaşılan uygulama tahkim anlaşmasının ihtilaf doğmadan önce yapılmış olmasıdır.

İyi uygulama, işletmelerin sözleşmelerine tahkim şartı eklemeleri olacaktır. Tahkim sürecinin hızlı ve verimli işlemesi için kanaatimizce, tahkim yargılamasının işletme tarafından seçilecek bir tahkim merkezi (İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC), İTOTAM, TOBB Tahkim Merkezi gibi...) kuralına atıfla yürütülmesi gerekmektedir. Aslında, "taraflar arasındaki ihtilaf tahkime tabidir" yazılması ile tahkim yolu seçilmiş olacaktır. Ancak bu durumda kaç hakem olacağı, dava dilekçesinin nasıl ibraz edileceği, taraflara yapılacak tebligatlar gibi birçok konunun taraflarca halledilmesi gerekecektir. İhtilaf halindeki tarafların da bu koordinasyonu iyi şekilde sağlaması güç olabilecektir. Bunun yerine "İşbu sözleşmeden kaynaklı her türlü ihtilaf İstanbul Tahkim Merkezi kurallarına tabi olarak tahkim yoluyla çözülecektir" denildiğinde İstanbul Tahkim Merkezi kuralları tahkim anlaşmasının bir parçası olarak sözleşmeye eklenmiş olmakta ve tahkim usulü taraflarca belirlenmiş olmaktadır. Tahkim merkezi, yargılama usulünün belirlenmesinin yanı sıra; yargılama giderlerinin tahsili, tebligatlar, duruşmaların kayıt altına alınması ve kuralların uygulanması konusunda hakemlere destek verilmesi gibi lojistik konularda da önemli destek sağlamaktadır. Tüm bunlar bir araya geldiğinde tahkim merkezlerinin desteği sayesinde tahkimde etkin ve verimli bir yargılama ortaya çıkmaktadır.

Uygulaması henüz istenen sıklıkta yaygınlaşmamış olmakla birlikte ara bulucuların, ihtilafı çözme noktasında anlaşamayan tarafları hiç değilse tahkim anlaşması yapmaya yönlendirmesi mümkündür. Bu sayede haksız fiil kaynaklı taleplerin de tahkime tabi olması mümkün olabilecektir.

Tahkim klozu nasıl kaleme alınmalıdır?

İşletmelerin hukuki danışmanları tahkim kurallarını incelemeli ve belirledikleri tahkim kurallarının seçimi için ilgili tahkim merkezinin örnek tahkim klozunu sözleşmeye eklemelidir. Tahkim klozları genellikle çok sade ifadeler içermektedir. Örneğin; İstanbul Tahkim Merkezi'nin web sitesinde yer alan tahkim klozu (tahkim şartı) şu şekildedir;

"Bu sözleşmeden kaynaklanan veya bu sözleşmeyle ilişkili olan tüm uyuşmazlıklar, İstanbul Tahkim Merkezi Tahkim Kuralları uyarınca nihai olarak tahkim yoluyla çözümlenecektir."

Bu madde sade olmakla birlikte defalarca uygulanmış, geçerliliğini ve etkinliğini ispat etmiştir. Bu maddeye eklenecek herhangi bir ifade ileride tahkim yargılamasını pahalı, verimsiz veya yavaş hale getirebilecektir. Bu nedenle örnek tahkim şartlarının özel bir gereklilik olmadığı hallerde değiştirilmemesini öneririz.

Tarafların tahkim yolunu seçmeleri halinde artık dava devlet mahkemelerine taşınamayacaktır (ilk itiraz olarak tahkim itirazında bulunulması halinde). Bu nedenle tahkim şartı ile birlikte yetkili mahkeme seçilmemesi

gerekmektedir. Tahkim şartı ile birlikte, örneğin "İstanbul Merkez Mahkemeleri Yetkilidir" gibi bir ifade eklendiğinde tahkim anlaşması geçersiz sayılacaktır. Bu nedenle tahkim klozu içeren sözleşmelerde yetki anlaşması bulunmaması önem arz etmektedir.

Oto Kiralama Sektörü Açısından Tahkim Uygulaması Nasıldır?

Son dönemde gerek sektördeki şirketler gerek bu alanda faaliyet gösteren avukat meslektaşlarımız gerekse tahkim merkezleri ile yaptığımız görüşmelerde oto kiralama şirketlerinin tedarik sözleşmelerine, bayilik sözleşmelerine ve kira sözleşmelerine tahkim şartı eklediklerini ve oluşan ihtilafların giderek artan bir sayıda tahkime taşındığını gözlemlemekteyiz.

Oto kiralama sektöründe genellikle çok karmaşık olmayan ihtilaflar karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle, genel olarak oto kiralama ihtilaflarının hızlandırılmış tahkim usullerine uygun olduğunu söylemek mümkündür. Bu sebepten ötürü, tahkim merkezi kuralları tercih edilirken kurallarında seri tahkim (veya benzer hızlandırılmış usuller) içeren tahkim merkezlerinin tercih edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Tahkimin fiiliyatta nasıl ilerlediğine ilişkin bir örnek olay üzerinden gidecek olursak;

Oto kiralama şirketi ile müşterisi arasındaki kira sözleşmesinde "Bu sözleşmeden kaynaklanan veya bu sözleşmeyle ilişkili olan tüm uyuşmazlıklar, İstanbul Tahkim Merkezi Tahkim Kuralları uyarınca nihai olarak tahkim yoluyla çözümlenecektir" şeklinde bir tahkim klozu olduğunu ve müşterinin 100.000 TL kira bedeli açısından temerrüde düştüğünü farz edelim. Bu konu tahkime değil mahkemeye gitseydi, müşterinin gerekli itirazları yaptığı durumda ara buluculuk, yargılama, kanun yolu, kararın kesinleşmesi ve kararın icrası birlikte düşünüldüğünde 3-4 yıl sürmesini bekleyeceğimiz bir ihtilaf söz konusu olurdu. Ancak taraflar İstanbul Tahkim Merkezi kurallarını seçtiği için ara buluculuk söz konusu olmayacaktır. Davanın doğrudan İstanbul Tahkim Merkezi'ne açılması gerekecektir. Talep tutarı seri tahkim sınırının altında olduğu için yargılama seri tahkim usulüne tabi olacaktır. Tahkim merkezince atanan tek hakemin dosyayı almasının akabinde davanın 3 ay içerisinde karara bağlanması beklenmektedir. Tek hakem gerekli gördüğü tüm usuli işlemleri bu süre zarfında yapacaktır ve 3.ay bitmeden karar verilmiş olacaktır. Karar doğrudan icra edilebilir olacaktır.

> ***Tarafların tahkime başvurabilmesi için aralarında bir tahkim anlaşması olması gerekmektedir. Tahkim anlaşması, taraflar arasında yapılmış ayrı bir anlaşma olabileceği gibi taraflar arasındaki asıl sözleşmeye eklenmiş bir madde (tahkim klozu veya tahkim şartı) olarak da yapılabilir.***

> ***Tahkim merkezi, yargılama usulünün belirlenmesinin yanı sıra; yargılama giderlerinin tahsili, tebligatlar, duruşmaların kayıt altına alınması ve kuralların uygulanması konusunda hakemlere destek verilmesi gibi lojistik konularda da önemli destek sağlamaktadır. Tüm bunlar bir araya geldiğinde tahkim merkezlerinin desteği sayesinde tahkimde etkin ve verimli bir yargılama ortaya çıkmaktadır.***

Tahkim, oto kiralama sektörünün alışkın olduğu Sigorta Tahkim Komisyonu'nun ("STK") tahkim yargılamasından birkaç usuli konu yönünden ayrışmaktadır. Ancak esas itibarıyla STK'dan elde edilen verimli ve etkin sonuç alma yetisi Sigorta alanına girmeyen davalar bakımından tahkimden alınabilecektir. Tahkim ile ilgili merak edilen konularda tahkim merkezi sekreterliklerine başvurulması halinde kendileri size süreci tanıtacak ve gerekli bilgiyi ve datayı paylaşacaktır. Uygulamada gördüğümüz kadarıyla tahkim yargılaması oto kiralama sektörünün ihtilaf çözme ihtiyacını etkin biçimde karşılamaktadır ve uygulaması yaygınlaşma eğilimindedir.